

I de senaste två numren av Lidens Tidning har Oxsjö by presenterats. Om man från Oxsjön följer Kvarnån nedströms i ca 2 kilometer kommer man till Brudsjön. Om livet kring denna sjö, av generationer barn igenkänd som badsjön Brudsjön, kommer artikeln i detta och i nästa nummer av Lidens Tidning att handla om. Materialet till artikeln har hämtats ur en nyskrift med titeln "Brudsjön – Lidenbygdens Pärla" av Sven Söderqvist och Göran Säll, 2004. Häftet kostar 60:- (inkl. moms) och kan köpas genom Göran Säll, tel. 060 – 61 25 22.

"Ysta sjön" del 1

- historien om Brudsjön inom Dacke by

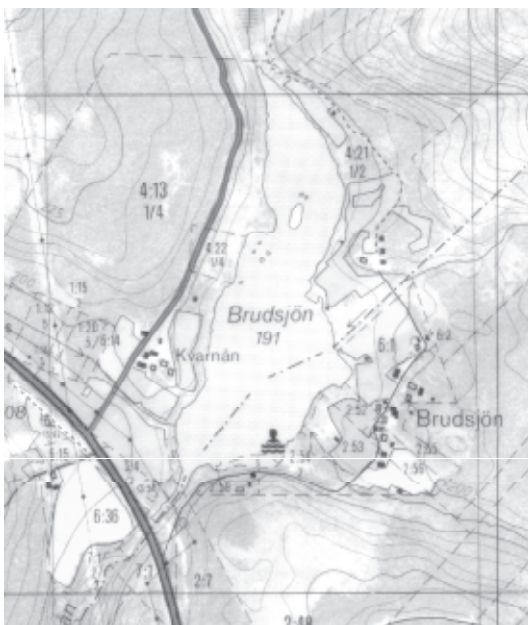
Gårdarna öster om Brudsjön ligger inom Dacke by. Den här delen av byn kallas "Ysta sjön".

man senare lagt till bokstaven d. Norska namnet på bro är bru. Troligen kommer namnet härifrån.

"Ysta sjön" har fått ett rykte, att sämjan inte alltid varit den bästa. I folkhumorn döpte man den här delen av byn till "Balkan". Vid "Ysta sjön" har man numera lugnat ner sig, men oroligheterna på Balkanhalvön har inte avtagit. När man ser hur dom olika fastigheterna bildats, förstår man att det så småningom måste leda till stridigheter. Varje köpekontrakt innehöll undantag och förmåner. Ofta har detta lett till att man inte fått lagfart. Man har sedan fått anlita Lantmäteri och Domstolar för att tolka och fastställa innehållet.

Brudsjön

Namnet Brudsjön har inte med säkerhet kunnat fastställas. Enligt en version skulle en brud ha omkommit i sjön. En annan mera trolig förklaring är att man döpte sjön efter den bro (idag riksväg 86), som finns vid sjöns utlopp och att

Även Dacke är ett norskt namn.

Vi rör oss här i gammal gränsbygd, från den tid då Jämtland tillhörde Norge. I ett referat i Post- och Inrikes Tidningar, stavas Brudsjön utan d. Tillägget har kommit senare. Dialektalt kallas sjön fortfarande bland ortsbefolkningen för Brusjön.

B r u d s j ö - katastrofen

Den 23 maj 1782 brast dammen vid Brudsjön. De framstörtande vatten-

massorna ryckte med sig stora stenar och träd, 11 kvarnhus med dammbyggnader samt den finbladiga sågen. Det synliga beviset för denna katastrof finns i den väldiga stenhög som ligger mitt i Sillreforsen och bär namnet "hammaren". Detta har varit till besvär för både flottning och båttrafik. Efter uppdämningen för Bergeforsens kraftverk ser man inget av Sillreforsen.

Till vänster i mitten av bilden finns Olof Sälls hus och det vita huset till höger ägdes av hans syster Cecilia. Dessa byggnader var början till "Ysta sjön".

Pher Hellsén, Lektor vid Härnösands gymnasium skrev i Post- och Inrikes Tidningar:

"Berättelse om en Jordbävning, jämte sällsam uppkastning av vatten utur jorden, samt därav orsakad vattenskärning mellan insjön Brusjön och stora Indals älven Liden socken i Medelpad."

Men sanningen är nog den att dammen brast vid för högt vattentryck, eftersom det inte var någon egentlig damm utan bara en naturlig fördämning. Vid katastrofen ska två människor ha omkommit vid Sillresåg, i den flodväg som bildades.

Båtsmanstorpet

"Ysta sjön" fanns Dackes båtsmanstorp. Endast en båtsman har återfunnits i arkiven nämligen Jöns Knapp, som var båtsman från 1838 till 1864. Jöns Knapp var förmodligen den förste fast boende "Ysta sjön". Båtsmanstorpet ägdes av Dacke byamän, som representerade 22 fastigheter. Jöns Knapp hade bekymmer med ekonomin. Den 30 maj 1863 lånade han 29 riksdaler av Erik Säll mot 5 procents ränta. Som säkerhet satte han en av sina kor, att avhämtas den första sep-

tember, såvida inte lånet betalats. Historien förtäljer dock inte hur det gick med återbetalningen. Familjen bodde kvar på torpet till sekelskiftet. Båtsmanstorpet köptes ut av Oskar Karlsson från Dacke byamän 1938. På slutet av sextioalet lät Kristina Säll bygga ett sommarhus på den plats Jöns Knapp haft sitt hus.

Släkten Säll

"Ysta sjön" ägdes i slutet av 1700-talet av bonden Erik Jonsson i Dacke, ägare till hemman nr 2 om 7 mål. Han var född 1772 och avled 1843. Erik hade söner Olof, f. 1799 och Jonas, f. 1803. Olof hade två döttrar som ägde största delen av Brudsjön. Ingrid-Stina Olofsdotter var gift med Erik Säll, som sedan köpte den andra delen från hennes syster genom hennes förmyndare Jon Ers-son (anm. alla ogifta kvinnor hade förmyndare på den tiden). Första gången namnet Säll dyker upp vid Brudsjön är i mitten av 1800-talet. Erik Säll ser ut att vara den förste självägande fast boende "Ysta sjön". Han blev stamfader till den släkt, som fortfarande är ägare till gårdarna öster om sjön.

Erik Säll
1828-1916.

Badplatsen

Vid Brudsjön finns Lidens enda organiserade badplats. Den har varit i bruk sedan 1950-talet. Överlärare Kalm satt i skolstyrelsen på den tiden. Han var den drivande kraften för att det skulle bli en badplats, som man kunde åka buss till. Tidigare var simundervisningen i Oxsjön. Badplatsen drivs numera av Brudsjön Natur och Fritid med ekonomiskt stöd från Sundsvalls kommun.

Fortsättning följer i nästa nummer.

Originalmanus av Sven Söderqvist och Göran Säll, 2004. Sammandrag och viss redigering
Arne Johansson.

Författarpresentationer

Sven Söderqvist har medverkat flera gånger i Lidens Tidning. I nummer 1/2004 finns en utförlig presentation av Sven och särskilt hans stora idrottsintresse. Medförfattaren till skriften om Brudsjön, Göran Säll, är däremot en ny bekantskap för läsarna och skall här kort presenteras.

Göran Säll är född 1946 och uppväxt vid Brudsjön. Han bor numera med sin fru Solveig i Sundsvall sedan många år. Göran är utbildad verkstadsmechaniker (Timrå verkstadsskola) bl a som fräsare, svarvare mm. och har arbetat åt Alfa Laval i Stockholm en kortare tid. Hans huvudsakliga sysselsättning i 35 år var som chaufför, varav de sista 27 åren åt Sundqvist åkeri (EMS).

Allt flöt på tills en dag då sjukdom satte tvärstopp för yrkeskarriären. Det dröjde dock inte länge innan Göran trollbands av hembygdshistoria, både i Brudsjön och i Vigge vid Stöde, som är frun Solveigs hembygd. Göran är en av redaktörerna på sajten www.viggesidan.com. Ett besök på den mycket välgjorda och innehållsrika hemsidan rekommenderas varmt.

Arne Johansson

Göran Säll

www.viggesidan.com